

РОЗГАЛАС

Падрабязнасці

Ёсць у Намібіі алмаз, а ў нас?

Мінскім прадпрыемствам рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя сумесна з Міністэрствам эканомікі і Асацыяцыяй навук Беларусі распрацавана «Праграма паскарэння геалагаразведных работ па развіццё мінеральна-сыравіннай базы Рэспублікі Беларусь на 1996–2000 гады».

За кошт распрацоўкі ўласных радовішч мінеральнай сыравіны наша дзяржава забяспечвае гадзювы вытворчасці каля 2 мільянаў тон нафты, 5 – торфу, 2,8 – вапсы калію, 0,28 – кухоннай солі, 4,6 – далямітаў, 3,4 – шкляных пяскоў, 0,7 мільянаў тон фармоўных пяскоў. А таксама 3,6 мільяна куб. м будаўнічага каменю і 19,5 мільяна куб. м будаўнічых пяскоў і пяскона-гравійных матэрыялаў, 3,4 куб. м у сярэднім прэсных і 900 куб. м мінеральных вод.

Усё вышэйпералічанае – наша нацыянальнае багацце. Але яго няма, калі Беларусь штогод увозіць каля 10–12 мільянаў тон нафты, 500 тысяч тон торфу, 14 тысяч тон шкляных пяскоў, 70 тысяч тон фармоўных глін, даляміт, каалін, шчэбне, цэмент, каліюватраную соду. Каб зменшыць залежнасць ад ішніх дзяржаў, указаная Праграма, я стала ядзернай карэспандэнцыяй «Звязды» ў Міністэрства эканомікі, прад-

Мікалай ЛІТВАІ.

Беларуская «Хатка» ў Гданьску

У Генеральным консульстве Рэспублікі Беларусь у Гданьску адбылася сустрэча з актывістамі беларускай культуры тамашанскага «Хатка», якое з'яўляецца гданьскім аддзяленнем Беларускага грамадска-культурнага таварства ў Польшчы.

Генеральны консул Анатоль Бутовіч расказаў гасцям пра культурнае жыццё ў Гданьску, пра дзейнасць консульства, адказаў на шматлікія пытанні.

Кіраўнік «Хаткі», выкладчыца Гданьскага ўніверсітэта Гелена Галаўска, ішчы ўдзельнікі сустрэчы аялі гаворку пра справы Беларускага таварства, пра ўзаемаўзаўважэнні з таварствам у Беларусі, пра арганізацыю ўласнай улады, пра падтрымку ішчых нацыянальных меншасцей у Гданьску, ішчы заахвочвае ўладу гаворкі па паўшчыне і ўладывання кантактаў гданьскіх беларусаў з Радзімай, пра ролі

Кар. «Звязды».

У 1997 годзе адбудзецца Другі з'езд беларусаў свету

У наступным годзе з'яўляецца беларусам свету «Бацькаўшчына» арганізацыя правядзення Другога з'езда беларусаў свету.

Першы з'езд, які вядома, адбыўся ў Мінску 8–10 ліпеня 1993 года. З'езд прыняў шэраг дакументаў, у якіх вызначана пазіцыя яго ўдзельнікаў па асноўных пытаннях развіцця Беларусі і падтрымкі беларускай дыяспоры. Важнейшым ірархія і была «Дэкларацыя аб прызнанні нацыянальнага дзяржаўнага будучыня Рэспублікі Беларусь». Большасць гэтых дакументаў з'яўляюцца актуальнымі і на сённяшні дзень.

Разшчэна аб праграме, месцы і часе правядзення Другога з'езда будзе прынята Радой ЗС «Бацькаўшчына» 6 кастрычніка гэтага года ў Балгарыі. Асабліва важным з'яўляецца пытанне аб месцы правядзення з'езда, яно турбуе сэрца многіх па прычыне складанай палітычнай і эканамічнай сітуацыі ў Беларусі. Ужо пастаноўлі планаваны з Беларускай, Літвы і ішч. Канчатковае рашэнне будзе прынята Радой з улікам меркаванняў усіх Беларускаў суполак, якія планавана ў заўважыць ЗС «Бацькаўшчына» прасіць даслаць да канца верасня на адрас: 220050, вул. Рэвалюцыйная, 15, ЗС «Бацькаўшчына», Мінск, Рэспубліка Беларусь.

Яне САВІЦКАЯ.

Вымагалінікі ўзялі на месцы значнасці

10 жніўня ў 16 гадзін у горадзе Крычаў супрацоўнікі крымінальнага вышуку затрымалі вымагалінікі.

Значнасці намагаліся «зняць» з мясцовага прыёмнага падпрямальніка 500 долараў ЗША. Цікава, што вымагалінікім аказваўся таксама прыватны падпрямальнік, жыхар горада Чорныкава. Вядзецца следства.

Пётр РАБКАВЕЦ, прэс-цэнтр МУС.

КАЛЯ ПАЛОВА ГРАМАДЗІН БЕЛАРУСІ, ЯКІ АДАМОВІЛІСЬ АД ПАДПІСКІ І КУПІЛІ ГАЗЕТ, ЗВАЛІ ГІТА З-ЗА НАДАХНУТТЯ ГРАШОВЫХ СРОДАК

Сацыялагічнае апітванне 1000 прадстаўнікоў розных слабаў насельніцтва Беларусі, праведзенае службай «Зеркало» Інфармацыйнай кампаніі БЕЛПАП у ліпені бегучага года, паказала тым прычыны, па якіх грамадзяне рэспублікі звартаюцца да прэсы.

Так, на пытанне «Кі бы вы ахарактарызавалі прычыны, па якіх выспавіцеся ў купленне газеты?» найбольшае колькасць рэспандэнтаў (37 працэнтаў) адказала: «Газеты друкуюць праграмы тэлебачання». Кожнага чацвёртага чытача газеты вабяць «шырыняй, пэўнай і глыбінёй матэрыялаў» (26 працэнтаў); «аператыўнасцю і аб'ектыўнасцю інфармацыі» (24 працэнтаў). Ледзь не для кожнага пятага жыхара рэспублікі газета з'яўляецца «суб'екедзікам» альбо канкрэтнае выданне выспавіца «па даўняй традыцыі» (па 18 працэнтаў), 15 працэнтаў апітаных чытаюць газеты таму, што «інфармацыя па радыё і тэлебачанні велімі тандэчнай і няпоўная». Пэўная частка чытачоў (13 працэнтаў) атрымлівае з газет «кансультацыі па шырокім спектры быт-

выс пытанняў». Кожнага дзесятага чытача (па 11 працэнтаў) газеты вабяць «багаццем рэкламных матэрыялаў» і «асвятленнем дзейнасці Прэзідэнта, парламента і ўрада».

Пры адказе на пытанне «У сувязі з чым вы не падпісваецеся на газеты і не купіце іх?» рэспандэнты правілі больш аднадушнасці. Практычна палова з іх (46 працэнтаў) адказала: «Няма грошай на падпіску». Кожнаму пятаму (18 працэнтаў) «дастаткова звестак, якія яны атрымліваюць па радыё і тэлебачанні». Ледзь не кожны дзесяты (9 працэнтаў) з апітаных «не хоча за свае грошы чытаць лухту, якой грашаць некаторыя газеты». Абдаваецца ўплыў і ішчых, менш істотных прычын.

Леанід МІХЕЙЧЫКАУ, БЕЛАПАП.

Напярэдадні

Рэдактары дзяржаўных выданняў пераходзяць на кантракты

Згодна з распрацаваным Прэзідэнта ад 4 студзеня 1996 года, Дзяржаўны камітэт Рэспублікі Беларусь па друку пачынае перавод кіраўнікоў дзяржаўных з рэспубліканскага бюджэту выданняў на кантрактную сістэму аплаты. Па каментарый карэспандэнт «Звязды» звярнуўся да намесніка інфармацыйна-аналітычнага ўпраўлення Дзяржаўнага друкі Лліі Станіславаўны АНАНІЧ.

— Калі каротка, у чым сэнс новай сістэмы? — З аднаго боку, кантракт павінен павялічыць адказнасць галоўнага рэдактара за работу падначаленага яму калектыву, а з другога — адказнасць заснавальніка і наймальнік за лёс перыядычнага выдання.

— Удкладніце, аб якіх выданнях ідзе размова? — Аб усіх, што ў той ці ішчэй ступені фінансуюцца з дзяржаўнага бюджэту. На сёння ў гэтым спісе 43 назвы.

— У яго ўваходзяць «Абсласна, гарадская і раённая прэса»?

— Абсласна, гарадская і раённая прэса не фінансуюцца праз Дзяржаўнага, аднавіда, заключэнне кантрактаў з рэдактарамі гэтай катэгорыі выданняў належыць да кампетэнцыі мясцовых органаў улады. Калі, вядома, яны выступаюць у якасці заснавальніка.

— Што прадугледжвае сам кантракт? — Прыкладны змест быў агагаваны яшчэ ў Пастанове Кабінета Міністраў ад 16 верасня 1994 г., якая навазвае «Аб заключэнні кантрактаў з кіраўнікі дзяржаўных падпрямальстваў, аб'яднанняў, арганізацый і ўстановаў».

Кантракт прадугледжвае тэрмін дзейнасці, парадкі ў ўмове яго скасавання, аплаты працы, нарэшчэ, правы і абавязкі кіраўнікоў. Што да абавязкаў, то перш-наперш галоўны рэдактар павінен забяспечыць

Сяргей ГРЫБ.

У пыльным аўтобусе да родных магіл, альбо Сучасныя пакуты мінчан

Адход у ішчы свет з'яўляецца для ўсіх нас нейкай страшнай таемніцай, перад якой — маўчанне і думкі. Думкі аб перанесеных страціх, маўлівых слёзах і дрыжачых руках. Успамін аб тым, хто, мусіць, яшчэ нядаўна свавеславіла ўсімуся аднымі ачамі і расказваў пра свой жыццёвы вопыт. Гуляў з вамі вечарамі ў шахматы і працягваўся чыграты. А можа, ён быў зусім не такі — бліжэй чым чалавек, але ж быў, быў... Смерць правяла сваю рысу пакінуў імі, няхожымі, і імя, жыццём.

Жалобная цырымонія Як зварэ хавацца і дзе? Каб адказаць на гэтыя пытанні, я адправіўся на Каладзішчанскія могілкі (толькі потым даведаўся, што някляі яны не Каладзішчанскія, а знаходзяцца яшчэ за сем кіламетраў ад Каладзішча — каля вёскі Глебавічы). Падчас не зусім нільскага ходу старынкага аўтобуса ў галаву круцілася адзіная думка: па апошніму для многіх шлюку людзі.

У рэшце рэшт дарога ўйрлася ў браму з надпісам: «Правед на легкавы аўтамабілі па тэрыторыі могілак — 5 тысяч рублёў, на грузавым — 10 тысяч рублёў, а помнікам — 80 тысяч рублёў». Крыху далей сталі два вартані і гутарлівыя памі сабой. Я выршыў падключыцца да іх размовы. «Калі яны пачулі, што я з газеты, паралі дачакацца заагачка (нігала) гучыць, праўда: «заагачка могілак», але размаўляць не адмовіліся. «Могілі існуючы ўжо амаль два гады, — пачаў расказваць старэйшы, — ну, і «жыхары» на іх каля трох тысяч. Хаваюць кожны дзень і памногу. Дарогу ж пачаў будаваць ужо пасля таго, як адкрылі могілкі. Восі і атрымаўся, што могілкі існуючы, людзей на іх хаваюць, а дарога дагэтуль няма. Апошні шлях — само па сабе выпрабаванне для родных і блізкіх няхожых, а тут яшчэ і дарога».

Парсана пачаў збірацца... Нарэшце па варот пачуўся гудок маленькага аўтобуса — прыехаў заагачка разам з перанамым могілак. Пазнаёміліся. Ён перанамваў пагутарыць у кабінете. Па дарозе туды заагачка прадставіў мяне нагледчыкам могілак (яшчэ адзін працуючы). Першае паважанне на могілках адбылося 28 студзеня 1995 года. Штодзень прывозіць каля дзесяці няхожых — у асноўным — з

Як дабрацца да могілак?

Варыянт першы: сесці на аўтастанцыю «Маскоўская» на аўтобус Мінск — Яснае Паліна і даехаць да Глебавіч, каб затым праісці да неабходнага пункта кіламетры два. Аўтобус ходзіць тры разы на тыдзень, па выхадніх унезці туды амаль немагчыма.

Варыянт другі: прыехаць на электрычку з Каладзішча, адтуль таксама тры разы на дзень ходзіць аўтобус спецыяльнага даважанага выпуску, на ім, па трэцім разе, разе вадаціла, «ездзілі Глеб Жалю і Валодзя Шарпаў». Гэты транспартны сродак кудыроў на недабудаванай дарозе, так што з-за пылу выдывае не бачна пасажыраў, а іх па выхадніх і сятках набіваецца трыццаць — сорак чалавек, замест патрэбных на праілах перавозкі дзесяці-пятнаціка.

Варыянт трэці: з Каладзішча праісці да могілак сем кіламетраў лехатой — так многія і робяць, бо на ішчэйшымі транспартнымі лініі трапіць даволі цяжка.

Нарэшце, варыянт чацвёрты — на ўласнай аўтамавіна. Аднак адзін нюанс: адсутнасць такіх у большай часткі грамадзян, хто адвараўляецца дагледжваць родныя магілы. А таксама пэўны ўезд на могілкі. Такім чынам, усе прапанаваныя варыянты даўляе на безадзорнасці. Адсутнасць прамога шлюку да могілак прыносіць усім шмат праблем.

Я вырашыў выступіць са зваротам да ўлады ад імя грамадзян, якія дабражача да могілак, прыклінаючы на чым свет стаіць тым жа чыноўнікам. Маўляў, зусім не клопатныя яны пра народныя інтарэсы. І на самай справе, хіба можна навазваць мінскія ўлады заахвочваемымі ў забеспячэнні народных інтарэсаў, калі працягвае ўжо на працягу некалькіх гадоў існаваць неахвочная практыка паважання жыхароў сталіцы Беларусі ў амаль недаступны месцы? Каб хоць неяк выправіць такую становішчу, дайце людзям магчымасць наваздаць могілкі без пакуты.

Мікалай ЛІТВАІ.

«ЗАХОДНЯЯ» ВАЛЮТА — ВАЧАМІ ТРЭЦЯГА ТЫСЯЧАГОДЗЯ

У выніку развіцця фінансавай інтэграцыі ў большасці краін Еўрапейскага саюза адбываецца замена зыхавых грошай (франк, марк, крона і г. д.) на адзіную валюту, якая будзе называцца «Еўра». Народа кіраўнікоў дзяржаў і ўрадаў краін ЕС вызначыла дату пераходу да агульнай грошавой адзінкі — 1 студзеня 1999 года.

Я стала вядома, агульная валюта будзе паступова ўвядзення ў фінансавы інстытуты экадэміярапейцы. Так, прадугледжаны пераходны перыяд (да 31 снежня 2001 года), калі паралельна з еўра там будзе працягвацца ходжэнне і нацыянальных валют. Каб заахвочваць прадпрыемствы і фірмы і падтрымліваць іх да адкрыцця банкіўскага рахунку ў вядзення рэзідэнтаў ў еўра, курсавы пераводы ў той і ішчы бок з 1 студзеня 1999 года будучы праводзіцца банкіамі бісплатна. Аднак ужо і пачатку 2002 года ўсе рахункі павінны працаваць у адзінай валюце. Праўда, трэба заўважыць, што з першага дня 1999 года да структуры «агульных грошай» дадуцца не ўсе члены саюза. Навяку еўра-грошай апрабуюць на сабе найбольш стабільнасць у фінансавым плане дзяржавы. І толькі пэўны іх «сённяшні еўра» распрацаваны на асцягні краіны. Выпуск навінкі еўра-валюта зварышчы к 31 снежня 2001 года, а нацыянальны валюты будучы зняты з абарачэння к канцу 2002 года.

Падобна на тое, што аб'яўляецца, падарожнічачы на Заходняй Еўропе ў трэцім тысячгоддзі, не будучы мець «абменны» праблем. На жаль, гэтага не скажам пра «чаўнакоў» з СНД. Тут, наадварот, колькасць валют у апошні час значна павялічылася. Магчыма, мы зноў аб'яўляемся калі-небудзь у адзінай рублёвай зоне. Толькі вобш хочацца ведаць — на якіх умовах.

Сяргей КУРЧАК.

КАБ БЫЛІ ЗДАРОВЫМІ НАВАТ У НЯСТАЧЫ

Такіх бальніц, як у Сморгоні, на тэрыторыі Беларусі няма не пералічыць: пад старым дрэвам разамісціліся такіх ж старых будынкаў, акружаныя кветнічкі, асфальтаванымі дарожкамі, зялёнымі газонамі. І ўсё ж нават на першы погляд бачна тое, што адрознівае ад ішчых і навад медыцынскаму гораду незвычайнае ў саўчаснасці выгляда: будаўніцтва. Больш за пэўнастагоддзя таму быў уведзены тут раздзісны корпус, які сёння дайшоў ужо, як кажуць, «да дучкі». Бюджэтных сродкаў на рамонт гэтага корпуса і ішчых будынкаў, безумоўна, не хапае. Як было зноўдзена выйске, расказвае галоўны ўрач тэрытарыяльна-медыцынскага аб'яднання Свяслаў Савіцкі:

— Капітальны рамонт гэтага будынка, а таксама ішчы карпусу нам дапамагавіць рабіць спонсары — дзяржаўныя і недзяржаўныя прадпрыемствы раёна. Напрыклад, фірма «Прантэкс ЛТД» падарыла для бальніцы мебля, посуд, халадзільнік, фірма «Віктор» заахвочвала спецыяльнай дапамогай у раманце будынкаў і рэканструкцыі і рэмонце мясцовай лямпазавод, камбінатыва завод, будпрот № 1, фірма «Саніт». Нават касціл не застаўся ўбакі — перадаў спецыяльнай медыцынскай лажкі, дастаўленыя з-за мяжы.

Бальніцы Сморгонскага раёна па традыцыі застаюцца аднымі з самых незабеспечаных у Гродзенскай вобласці — месцаў для хворых не хапае. Трыогу выклікае і нілька нарадхальнасці.

Безумоўна, вінаваты ў такім становішчы не медыцын, але яны без разважанняў апрабуюць на сябе клопат аб паліпціванні становішча. У хуткім часе будзе адрамантаваны раздзісны-гінкалагічны корпус, цяпер медыкі эмагавіца за тое, каб ім перадаць адзін з апусціх за гэтыя гады прафілакторыю — у іа можна будзе размясціць аддзяленні раздзіснага дома.

На дзейнасць з рабочымі МПМК-165 А. ГАЙДУКЕВІЧАМ і В. ЮХОВІЧЭМ гутарыць галоўны ўрач С. САВІЦКІ; ўрач А. Гаўраш і медсестра А. МІРСКАЯ выдатна асвоілі новую складаную ўстаноўку ультрагуквай дыягностыкі.

Яўген ПЯСЕЦКІ. Фота аўтара.

ПАДПІСКА ПРАЦЯГВАЕЦЦА

Нагадваем вам, што працягваецца падпіска на IV квартал.

Падпіснае цана «Звязды» на 1 месяц складае 13.600 рублёў, на 3 месяцы — 40.800 рублёў.

памятайце: «Звязда» — гэта самая свежая і самая патрэбная інфармацыя.

Давайце, шановныя, задумаемся...

Калі б мы палічылі магчымым, а тым больш патрэбным надрукаваць на старонках газеты «Звязда» гэтую маю заагачку, то я пачаў бы не са слоў:

Паважаны чытач! Думаю, што зусім не памылюся, а калі і памылюся, то не нашкодзіць, калі скажу, што кожнаму з нас, як старому, так і малому, хацелася б як мага хутчэй жыць лепш і багацей. Калі жывём мы зараз. Таму што як нагаварвалася, так і нацярпеліся розных пакут і адзёўкаў угоднасці. Хацелася б пажыць крыху і лепш.

Але... Пазнаёміўшыся з вынікам падпіскі на газеты трохіх квартала бегучага года, асумававу. Чаю? А таму, што ў выніку гэтай падпіскі, у нас на Беларусі, сярэд беларусаў, адзінаў у рэспубліцы з цэнтральных газет беларускамоўная газета «Звязда» аказалася толькі на пятым месцы. А была, памятаю, на трэцім. Хаця, на мой погляд, ні па сваіму зместу, ні па мастацкаму афармленню, ні, што, бадай, самае галоўнае, па сваёй аб'ектыўнасці ў асвятленні падзей, нічым не ўступае ішчым. А часам і пераўзыходзіць іх. Пра ўсім гэтым гавя можа не проста нейкая там прыватная ці мушкетёр, як раён, пры ўладзе цэроў, лямпася, а дзяржаўнай. А таму, па логіцы рэчэй, кожны дзяржаўны служачы, які павяжа сваю дзяржаўку, павінен не толькі беларускай мовай дасканала валодаць, але, па меры магчымасці, і карыстацца. Прынамсі, выспавіць і чытаць хоць адну газету на мова сваёй дзяржавы. А мы? Гэтага не робім. Чаю?.. А таму, вядома, што, у адрозненне ад ішчых народаў, не павяжам яе, ганімім. Проста як тая вясковая дзяўчына пагарджае сваёй роднай мовы, якая нарадзіла яе, выгадавала і выхавала і, калі тая ўжо была ў горадзе на добрай пасадзе, прывяла ёй шмат жасой

ежы. Тут была і садавіна, і мисе, і сматаня, і тварог, і... Калі пасля ўручэння падарунка і шырай падзякі старая папрасіла даку падвасці яе да аўтобуса на прыпынку, тая заадавалася толькі пры ўмове, што яны будучы ішчэ па розных баках вуліцы. Каб, барані Бог, хто з яе знявясць у горадзе, убегчыўшы іх разам, не даведасці, што яны родам з вёскі.

Усё гэта яшчэ ўспамінае і нагадала мне даволі цікавую гісторыю пэўнавай даўнясці, якая, на жаль, не страціла сваёй актуальнасці і сёння.

Дык вось, калі пэўнастагоддзя таму назваў прадстаўнікі рыных, правялючы кандыдата на пасадку старэйшай калігаса «Большавік» нашага раёна, у знак пашаўдзяння ягонай прыгодушч на гэтую пасадку назваў такіх якасці: малады, здаровы, энергійны, самадзісплінаваны і сумленны, з галавы і да самых пятак прасякуты ідэальна камунізму, малалезным, з беднай і маладзетнай сям'яй. Аднаго толькі не заўважылі — не ўмеў гаспадарыць. А таму, калі знімаў, абмываўся толькі адной заагачкай: а што ён мог добра зрабіць для калігаса, калі ў ягонай хатзе нават тэбурт добрай німа — сядзіць на калодзі? А што... нелагічна хіба? Лагічна! А калі лагічна, то давайце, шановныя, задумаемся і мы... А ці не чакае і нас таксама ж у нагарода за тых нашых адносін да сваёй спадчыны, нацыянальна-духоўных каштоўнасцяў?

Прашу прабачэння за магчымыя памылкі, паколькі ў школу беларускаю не хадзіў.

Ілія СЯЛЯКА, пенсіонер, 80 гадоў. Вілейскі раён.

і декоративна-ужиткового
мастацтва для дзцяц і моладзі
з адсутнасцю або парушэннямі
слыху "Палітра"
(А.С.Нікіцін, г. Гомель)

